

Gelijk vermeld, werd uit Birma slechts een deel van de Knil-krijgsgevangenen naar Japan, Singapore of Saigon overgebracht. Sommigen bleven geruime tijd in de eerder bedoelde zes grote kampen, vooral in een daarvan, Non-Pladuk II, waarin op een totaal van ca. negenduizend krijgsgevangenen de Knil-groep de grootste was. Kampoudste was er derhalve een Knil-officier, een kapitein, wiens bewind volgens ds. Hamel 'meer en meer tyranniek' werd.¹ Later, toen na de komst van nieuwe groepen een overste kampoudste werd, bleef de kapitein, nu als diens adjudant, het regime bepalen ('ter verontschuldiging moet worden geconstateerd dat er nauwelijks enige discipline onder de mannen heerste'²). Er kwam in dat kamp een groot aantal kampbedrijfjes tot stand, 'de gevangenen kregen veel meer voedsel, de ligging was er redelijk, er was meer ontspanning.'³

Een tweede van die kampen, Kanchanaburi III, had het nadeel dat er een twee meter hoge schutting omheen liep, zodat men niets van de buitenwereld kon zien – 'dit nu werkte', aldus majoor van Baarsel, 'op sommige mensen zo prikkelend dat ze er half gek van werden.'⁴ Men had hier voorts een tekort aan water.⁵

Uit dit kamp werd de groep Knil-krijgsgevangenen na vier maanden naar Kanchanaburi I verplaatst waar men water genoeg had maar bij uitstek geplaagd werd door wandluizen.

In weer een ander kamp, Nakompaton, kwamen alle zieken, invaliden en vervolgens ook de officieren van vijftig jaar en ouder terecht: een ruim kamp van ongeveer een vierkante kilometer met goede barakken (vrijwel zonder wandluizen) waar de keuken elke dag gamellen met voedsel heen liet brengen. 'Zo'n fijne behandeling hadden we de hele krijgsgevangenschap', aldus majoor van Baarsel, 'nog niet gehad . . . We kregen hier . . .

¹ Hamel, p. 181. ² A.v. ³ A.v., p. 186. ⁴ J. van Baarsel: 'Onder de Jappen', p. 92. ⁵ Een luitenant van het Knil, ir. J. A. van Duyvendijk die met een ploeg anderen buiten het kamp in Japanse opslagplaatsen moest werken, wist elke dag de *Bangkok Times* naar het kamp mee te nemen in de dubbele bodem van een rijstton of in een uitgeholde draagbamboe. Hij kreeg die krant van een Thaise dokter. Deze, verraden door zijn Chinese assistent, werd gemarteld en gaf de naam van ir. van Duyvendijk prijs en van deze werd gevergd dat hij de namen zou noemen van diegenen die regelmatig van het vertaalde nieuws in kennis waren gesteld. Vijftien hunner hadden tevoren afgesproken dat zij, als de zaak uitkwam, zich bij de Japanners zouden aangeven. Ir. van Duyvendijk en die vijftien (onder wie de kampoudste, luitenant-kolonel O. van Lingen, en dr. P. J. Koets) werden vervolgens naar Bangkok overgebracht en daar in februari '45 tot enkele jaren gevangenisstraf veroordeeld. De groep werd in juli naar Singapore verplaatst. Een hunner, luitenant-kolonel R. B. van Dijken, bezweek er kort na de bevrijding.